

Handläggare
Dag Hallén

Datum
2022-10-18

Ert Datum
2022-06-27

Diarienummer
RUN/220277

Er beteckning
M2022/01364

m.remissvar@regeringskansliet.se,
i.remissvar@regeringskansliet.se,
cc: sebastian.axelsson@regeringskansliet.se

Svar på remiss om Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet

Regionen har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Region Värmland är ansvarig för regional hållbar utveckling och därmed också för framtagningen av den regionala utvecklingsstrategin. Vi har uppdrag inom ramen för genomförandet av strategin vilket innebär frågor kring till exempel energi, klimat, miljö, jämställdhet, kompetensutveckling, infrastruktur, bredbandsutbyggnad, bioekonomi och landsbygdsutveckling. I vår innovationsstrategi för Smart Specialisering har de skogliga frågorna stor betydelse för Värmlands fortsatta utveckling mot en cirkulär biobaserad ekonomi.

Den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet (2021–2030) är styrande för vårt uppdrag. Den pekar ut att omställningen till en konkurrenskraftig, cirkulär samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi samt energiomställning är viktig för den regionala utvecklingen. Omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi innebär en förändring och förnyelse av samhället som är nödvändig både för att Sverige ska bidra till att minska miljöproblemen och klimatförändringarna och för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft. Näringslivets innovationskraft och förmåga till omställning ska tas till vara för att främja en klimat- och miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher i hela landet. Inom näringslivet behöver det finnas god och bred kunskap samt insikt om hur en omställning kan ske men också hur klimatförändringar kan påverka Sverige och den egna verksamheten. Det gäller både ur perspektivet att bidra till att begränsa den globala uppvärmningen och för att möta klimatförändringarna och motverka naturkriser som förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Skogen är central för omställningen till ett fossilfritt och klimatneutralt Värmland såväl som hela Sverige och dess värden bidrar till förutsättningarna för en hållbar regional utveckling.

Datum
2022-10-18

Diarienummer
RUN/220277

Den svenska miljöpolitiken bör därför präglas av ett modernt och uppdaterat synsätt på hållbarhet som beaktar skogens kopplingar till hela regionernas utveckling vad gäller tillväxt, företagsamhet, innovationskraft, sysselsättning, kompetens, attraktivitet, jämställdhet, folkhälsa, mångfald både mänsklig och biologisk, landskapsbilder, rekreation, energiförsörjning och klimatnytta.

Region Värmland har tagit del av Klimatutredningens betänkande och vill härmed bidra med våra perspektiv och idéer till arbetet, samt belysa de behov vi efterfrågar från kommande utredningar och politiska beslut.

Region Värmland välkomnar utredningens uppdrag att se över lagstiftning så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag och anser att omställningen till det fossilfria samhället måste ges möjlighet att utvecklas i snabbare takt.

Region Värmland vill nedan peka på några delar i utredningen som är särskilt viktiga att beakta.

Del 1. Främja bidrag till klimatomställningen

Skogsnäringen bedriver forskning och utveckling kring hur skogen ska kunna användas mer som förnybar resurs i arbetet med att ställa om till en cirkulär biobaserad samhällsekonomi. Värmland ligger i framkant här. Den skogliga bioekonomin bidrar starkt till att skapa möjlighet att gå från fossilberoende till effektivare resursanvändning i samhället, lägre klimatgasutsläpp, kolsänkor och fossilfria transporter. Sett till den regionala ekonomin (BRP) har Värmland en av de högsta andelarna bioekonomi i Sverige. Trots att värdet inom bioekonomin i Värmland har ökat med 18,3 procent mellan åren 2008 och 2016 har det totala klimatutsläppet minskat med 21,7 procent under samma period. Värdet av skog har också stor potential att öka och implementeras inom nya innovationer. Värmland har gjort stora ekonomiska och arbetsmässiga satsningar inom området för bioekonomi de senaste åren och intar därför en topplacering i riket med ett mycket bra utgångsläge inför framtida utmaningar.

Under våren 2022 beslutade Region Värmland om en revidering av den regionala forsknings- och innovationsstrategin för smart specialisering. Den starkaste prioriteringen blev om igen skoglig bioekonomi. Specialiseringens vision är att skapa det bästa värdet av skogen genom innovation och att därmed öka utbud och efterfrågan på skogsbaserade produkter och tjänster. Samtidigt visar vi vägen för omställning till ett fossilfritt och hållbart samhälle i hela Värmland.

Utredningens övervägande att ge klimatfrågan ett större lagligt utrymme i förhållande till andra prioriteringar i miljöbalken är vällovligt även om man kommit fram till att det är små förändringar som kan anses vara lämpliga. Region Värmland anser att även om utredningen inte bedömer att det är möjligt att Sverige driver ändringar i EU-rätten för gällande direktiv, kan

Datum
2022-10-18

Diarienummer
RUN/220277

påverkansarbete göras när det gäller nya förordningar och direktiv. EU förordningar som till exempel LULUCF kommer få stora efterverkningar på svenskt skogsbruk om det genomförs. Region Värmland anser att Sverige behöver arbeta för att nationella regler får användas i stor utsträckning.

Region Värmland anser att man bör beakta att klimatnyttan med brukad skog är större än med att undanta skog endast för att skapa kolsänkor. Hög tillväxt skapar hög kolassimilering och produkterna som tillverkas kan i hög grad användas för att substituera fossila råvaror.

Region Värmland är för övrigt positiva till utredningens förslag om att ge Försvarmakten uppdrag att ta fram vägledningar om hur verksamheter som bidrar till klimatomställningen kan samexistera med försvarets verksamheter samt om det går att sätta tidsgränser för när besked ska lämnas i syfte att undvika långdragna och osäkra processer.

Ett aktivt skogsbruk har därmed stor betydelse för Värmlands fortsatta väg mot hållbar utveckling. För att både Värmland, Sverige och EU ska nå målet om klimatneutralitet år 2045 måste tillgången på biomassa säkerställas genom fortsatta möjligheter till ett aktivt skogsbruk, fler initiativ som stimulerar utvecklingen och användandet av hållbara produkter, en förståelse kring de kraftigt skiftande förutsättningar som finns i EU:s medlemsländer för en hållbar skogssektor samt beakta skogens roll för en cirkulär biobaserad ekonomi.

Del 2. Underlätta utbyggnaden av elnät

I Sverige och i omvärlden pågår ett intensivt omställningsarbete för att fasa ut fossila bränslen och fossil energiproduktion. En stor del av omställningen medför en ökad konsumtion av el och därmed ett ökat tryck på elnätet. Vi behöver i hela landet få en ökad produktion av förnybar energi och elnätet behöver byggas ut och förstärkas. Samtidigt behöver alla aktörer arbeta för mer energieffektiva metoder i sin verksamhet och produktion.

Att samhället kan erbjuda ett fungerande energisystem är en grund för Värmlands utveckling. Situationen är inte i dag akut men med den omställningstakt från fossil energi som nu är nödvändig kommer en ökad elektrifiering i systemet innebära att all förnybar el som kan produceras hållbart är bra för Värmland. Framtidens energisystem kommer också öppna för och i viss mån kräva nya innovationer samt ett robust kraftnät både till och från Värmland men också i regionen. En tätare dialog mellan aktörerna är önskvärd för att planera eventuell utbyggnad i god tid. Region Värmland har därför under våren 2022 startat ett forum "Elkraft Värmland" för elnätsfrågor för berörda aktörer i länet. Region Värmland har också beviljat medel till en förstudie om att "Utveckla hållbart energisystem för Värmland genom smarta nät för år 2022". Aktörerna i förstudien genomför nu en kartläggning över hur tillgång och brister i energiförsörjning och elnätskapacitet ser ut i hela Värmland. I ett annat uppdrag från politiken

Datum
2022-10-18

Diarienummer
RUN/220277

skall undersökas hur detta påverkar och kan komma att påverka invånare, näringsliv och Region Värmlands egen verksamhet och roll.

Region Värmland ser därför mycket positivt på att utredningen just pekar på behovet av samarbete, planering och god dialog för att klara de utmaningar som vi står inför. Region Värmland ser också positivt på en förnyad utredning om hur man kan strukturera och tydliggöra rollerna för regioner, länsstyrelse och kommuner.

Region Värmland vill särskilt peka på att fördelade uppdrag ibland kan uppfattas som överlappande på regional nivå. Som exempel har Länsstyrelsen idag ansvaret för den regionala klimat- och energistrategin medan Regionen har den regional utvecklingsrollen för länets energi- och klimatrådgivning men också alltmer fått krav att redovisa hur man arbetar med hållbarhetsfrågor överlag i det regionala utvecklingsuppdraget. I den situation som nu råder med extremt höga energipriser vilket påverkar både privatpersoner och näringsliv har Region Värmland också fattat beslut om att öppna akut rådgivning till företag om energieffektivisering. Region Värmland har också i arbetet med att tillhandahålla företagsstöd dedikerat särskilda medel för klimatneutrala investeringar i näringslivet.

Utbyggnaden av elnätet är i likhet med annan infrastruktur, som exempelvis väg och järnväg, avgörande för den regionala utvecklingen. Regioner har en naturlig kontakt med näringslivet i regionen och Region Värmland har också en organiserad och regelbunden kontakt med kommunernas politiska ledning, deras samhällsbyggnadsfunktioner och näringslivskontor. Regionen arbetar tillsammans med kommunerna med att underlätta industrietableringar och regionen har därigenom en välgrundad uppfattning om befintliga och kommande behov av elkraft på regional nivå.

Region Värmland anser att utredningens förslag om övergripande bestämmelser om vilka aspekter som särskilt ska beaktas vid valet mellan luftledning och kabel är bra om syftet är att uppnå kortare ledtider genom att det finns tydligare kriterier. Region Värmland påpekar dock att det inte får ske på bekostnad av att dyrbar åkermark eller skogsmark som får större och större betydelse för landets försörjningstrygghet tas i anspråk.

Att tillhandahålla resurser för både regional fysisk planering och för nyetableringar samt att diskutera nätutvecklingsplaner med berörda aktörer ligger alltså väl i linje med Region Värmlands regionala utvecklingsuppdrag. Prioriteringar mellan olika projekt för nätutbyggnad bör ske i samråd med länets aktörer efter att ha genomlyst de olika behov som kan uppstå i form av utvecklingsplaner, nyinvesteringar och etableringar.

Region Värmland har inte idag uppdrag för fysisk regional planering men Region Värmlands bedömning är att planeringsuppdraget för energi och klimat passar väl in i Regionens uppdragsstruktur tillsammans med det regionala utvecklingsuppdraget.

Datum
2022-10-18

Diarienummer
RUN/220277

Del 3. Transporteffektivt samhälle

Utredningen menar att ett minskande trafikflöde i absoluta tal krävs för att transportsektorn ska bidra till klimatomställningen i linje med klimatmålen samt på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt som samtidigt är robust mot förändrade omvärldsförutsättningar.

Det är däremot inte lämpligt att i förordningstext kvantifiera i vilken takt trafikarbetet ska minska. I enlighet med de transportpolitiska målen ska transportsystemet även fortsättningsvis medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet.

Utredningen bedömer vidare att det är nödvändigt att peka ut de fordonsslag vars trafikarbete på grund av att de är energi- och resursintensiva behöver minska. Ett skäl till detta är att det måste vara tydligt definierat vilka fordonsslag som avses för att begreppet transporteffektivt samhälle ska bli tillräckligt konkret för att få en styrande verkan. De energi- och resursintensiva fordonsslag som bör omfattas är enligt utredningen *personbil, lastbil och flyg*.

I Värmland finns ett mycket stort beroende av skogliga lastbilstransporter för att få råvaran från skogen in till industrin. En transport är i regel inte längre än tio mil och oftast inom samma län. Åtgärder i form av längre och tyngre lastbilar som kan ta mer last i enlighet med vad som redan sker i samband med utbyggnad av BK4 vägar samt ändringar i fordonskungörelsen är här bra exempel på viktiga åtgärder. Det ligger dock utanför länsplanens kontroll.

Vad gäller inrikesflyget i Värmland så är det numera mycket begränsat och det är snarare utrikesflyget som står för de stora utsläppen. Region Värmland är delägare i Karlstad Airport och försöker få till en flyglinje till Arlanda som ligger nere sedan mars 2020 men det bär sig inte kommersiellt att ha en sådan flyglinje i nuläget. Det pågår därför en statlig utredning som syftar till att ta fram förslag till dels utökad statlig upphandling av flygtrafik men också ett ökat statligt stöd för basfinansiering av regionala flygplatser som ett led i regional tillgänglighet inom landet, beredskap och totalförsvaret. Det finns en tydlig målsättning att inrikesflyg till 2030 ska kunna vara elektrifierat, i första hand avstånd upp till 40 mil vilket innebär att de stora flygplatserna är inom räckhåll från Värmland sett. Region Värmland anser att elektrifieringen mycket väl kan komma spela en avgörande roll för snabba inrikesförbindelser på lång sikt men att snabba tågförbindelser mellan Oslo-Stockholm via Karlstad är en avgörande och viktigare prioritering.

Region Värmland står bakom de transportpolitiska målen och arbetet för ett klimatneutralt transportsystem. Region Värmland kan också se positivt på att utredningens förslag främjar val av färdmedel i riktning mot gång, cykel

Datum
2022-10-18

Diarienummer
RUN/220277

och kollektivtrafik samt att den föreslår åtgärder som minskar transportefterfrågan.

Som landsbygds-län vill Region Värmland dock understryka att det krävs mycket stora investeringar för att alla grupper i samhället ska kunna utnyttja dessa möjligheter. För att minska trafikarbetet behöver människor och företag ha realistiska alternativ. För att köra mindre bil behöver det finnas en tillfredställande kollektivtrafik och ska människor gå och cykla mer krävs att man bor nära arbetet och det behövs säkra gång- och cykelvägar. Ska fler transporter ske med tåg behöver järnvägsnätet stärkas.

Region Värmland anser därmed att mjuka insatser som i huvudsak går ut på beteendeförändringar är beroende av och starkt kopplade till storstadens olika valmöjligheter och inte är tillämpbara i stora delar av ett län som Värmland.

Region Värmland är positiva till att statens medel i fyrtegsprincipens steg ett och två även skall kunna användas till fysiska investeringar och behov. Region Värmland anser att medel ur länsplanen ska kunna användas till godsrelaterade åtgärder som till exempel investeringar i hamnar för kranar, kajer eller annan infrastruktur som bidrar till överflyttning av gods från lastbil till sjöfart/järnväg. Idag kan medel endast användas för personbefordran i kollektivtrafik. En förutsättning är dock att medel till länsplanerna behöver utökas i sådana fall, då länsplanernas sammanlagda del av den nationella planen endast görs av några få procent, cirka 6–7 procent.

Region Värmland motsätter sig förslaget om att infrastrukturobjekt i beslutad länsplan ska bedömas på nytt under planperioden. Processen att ta fram infrastrukturplaner är resurskrävande och innebär ett omfattande förhandlande och kompromissande. Att riva upp fattade beslut skulle påverka olika aktörers fysiska planering i flera led och riskera att redan investerade medel i projektering och planering går förlorade samt att allvarligt skada förtroendet mellan parterna.

Regionala utvecklingsnämnden

Stina Höök
Ordförande

Eleonore Åkerlund
Regional utvecklingsdirektör